

עבודת השעה

פרט "למני"

התברר שכונתו של רבי נסים בתשובתו זו היתה: מכין שבעל התשובה נכנס עתה ללמד בישיבה, מן הסתם במהלך השנה יתחזק ויתעלה יותר ויותר בלמוד התורה ושמירת ההלכה, ואז כעבר שנה של למוד והתעלות יבין שההרגש שלו לכלים הללו אינו אלא הכל וריק והרגש קדשת התורה תגבר על כל רגש אחר, וממילא השאלה תתבטל מאליה. ואכן כך הוי האיש התעלה בתורה ויראת שמים עד שבסוף השנה הבין שאין הוא צריך להשתמש בכלים ואין לו כל בעיה לומר עליהם. (חוט השני)

"ואל בני ישראל תדבר לאמר" (שמיני ט, ג) משה רבנו מצוה את אהרן הכהן בתחלת פרשתנו, "קחו שעיר עזים לחטאת". המלה "לאמר", משמעותה להעביר את הדברים הלאה, לאחרים. אולם אם אהרן הכהן מצוה על ידי משה להעביר את הדברים לישראל – למי יעבירו הם הלאה? זאת ועוד, המלים "תדבר לאמר", הן כפול לשון. מדוע יש צורך בשתייהן בזה אחר זו?

דחמנות על יהודים, נאנח הגאון רבי אליהו לופיאן. "אולי נחזור? אני לא יכול לראות אותם מחללים שבת בנסיעה ברכב". הגאון רבי משה אהרן שטרן, לימים משיג בישיבת 'קמניץ', שהתבקש ללוות באותה שבת אחר הצהריים את המשגיח רבי אליהו לופיאן לישיבת 'חברון' לתפלת מנחה של שבת, הציג: "אולי כדאי להודדו בדרך במקום לחזור? הרי כבר עברנו את רב הדרך". רבי אליהו נאנח אגכה שוברת לב, ובצער רב הסכים. נכר היה שהקשי לראות יהודים עוברים על רצון ה' כואב לו עד עמקי הנפש. נסה הגאון הישיש להחיש את צעדיו כדי לא לראות יהודים מחללים שבת, אולם באותו רגע עצר לידם רכב וראשו של צעיר השתרבב ממנו ובקש בעברית צחה הכונה: "ביצע מניעים לרחוב יפו?" במקום לקבל מענה, ראה הנגה לתדהמתו את היהודי המבוגר פורץ בבכי עז. תוף שרבי אליהו נשנק מבכי, אמר לנהג: "איך אוכל לומר לך דבר שאסור לך לעשות בשבת? הלא יהודי אתה ויהודי מצוה לשבות. מצד שני", הוסיף הרב לופיאן לתנות את צערו בדמעות באוזני הנגה הנדהם, "איך אוכל להמנע מבקשת עזרה כאשר יהודי מבקש???" רגעים ארפים של דממה נקפו. בהם נשמע רק בכיו של רבי אליהו לופיאן נשא ברחוב. לפתע יצא היהודי מן הרכב. הוא נגש אל רבי אליהו בהכנעה ובלב נרגש אמר: "אמא שלי צועקת עלי כל שבת שאני מחלל שבת. גם יהודים אחרים בשכונתי מוכיחים אותי תמיד בלשון קשה על כך שאינני נמנע ממלאכה ביום השביעי." "מתוכחות, רבי, אינני מתרגש כבר. אולם תוכחה כזו כנה ואמתית כמו שקבלתי מכך, מעודי לא שמעתי. בטוח אני שהרב מתכוון לטובתי. ובכן, מבטיח אני מהיום והלאה לא אסע עוד בשבת..."

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (שמיני ט, א) אמרו חז"ל במדרש (תנחומא יא): "אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף, מה העוף היה אינו פורח בלא כנפים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ מוקניהם". זקנים היינו זקן שקנה חכמה, כמו שנאמר על אברהם אבינו וצאצאיו זקן וזעל יצחק ויהי כי זקן יצחק ובארו חז"ל "זקן וישוב בישיבה", דאמר רבי חמא ב"ר חנינא, מימיהן של רבותינו לא פרשה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם שנאמר "לך ואספת את זקני ישראל", היו במדבר ישיבה עמהם שנאמר "אספה לי שבעים איש מוקני ישראל" (יומא כח). כתב המאירי (משלי טו כג): "צריך העצה גדולה היא עד מאוד, כי לפעמים יודמן שהצליח האדם באיזה ענין, ויחשב שאם יעשהו עתה גם כן יצליח בה, ויחטא בזה לפעמים... כי העתים אינם שוים, ויצליח האדם בעת מן העתים בענין אחר שיפסיד בו בזמן אחר..."

ולכן צריך האדם להתניעץ תמיד עם הזקנים אשר עבר עליהם נסיונות הימים – בישישים חכמה. אחד הרבנים הידועים ספר מעשה שארע לו עם הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א: מעשה בבעל תשובה שקבל מתנה יקרה מהוריו שעדיין אינם שומרים תורה ומצוות, הרבה בלים יפים ומדברים שהם השתמשו בהם. הלך הבן ושאל את הרב בעל המעשה, מה דינם להכשירם? הרב השיב לו שמכין שיש בהם בלים העשויים מחמרים בחשש שהם כדין כלי חרס, והשתמשו בהם בעריו מכלי ראשון וכו' אין להם תקנה ואי אפשר להכשירם. אותו בעל תשובה נתעצב על לבו, גם על ההפסד הגדול, וגם שהיה לו רגש מיחד אל הכלים הללו מבית אבא ואמא. הרב שחשש שמא ישובר הלה ולא יעמד בנסיון, אמר לו: בא ונשאל את הגאון רבי נסים קרליץ כדת מה לעשות. השיב לו רבי נסים תשובה קצרה ומפתיעה: "תחזור עם השאלה הזו בעוד שנה..."

הפטרה: "ויסוף עוד דוד"

התחשבות ורגישות לזולת. "תדבר לאמר", בלשון רכה.
(במחשבה תחלה)

"ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש... וידם אהרן" (שמיני יג) קבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קבל, שנתחיד עמו הדבור, שנאמר לו לבדו פרשת שתויי יין. (רש"י) כתב השל"ה הק: מזה ילמד כל אדם לבל ימאס במוסר ויקבל באהבה. מדי יום ביומו, לאחר התפלה, היה משתדל תור ארץ של אנשים שהיו באים לשאל בעצתו של רבה של ירושלים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל. הוא היה נשאר במקומו בבית הכנסת ומשיב בסבלנות ובהארת פנים לכל אחד ואחד. יום אחד נכנס יהודי לבית הכנסת וכאשר ראה כיצד משיב הרב זוננפלד לשואלים, לא שלט ברוחו והחל לזעק: הכיצד מדברים בבית הכנסת דברים בטלים? הגר"ח זוננפלד, בענותנותו, קבל באהבה את תוכחתו של הלה ומיד יצא מבית הכנסת, ושם המשיך להשיב לשואליו, ומהיום ההוא והלאה, לא התעקב אחר התפלה בבית הכנסת, אלא יצא והשיב בחוץ לכל הפונים אליו. (בית ישראל)

*רבינו חיים בן עטר, האור החיים הקדוש, לומד פשט מדויק לשון הפסוק, אנו נביא חלק מדבריו בלשוננו. אך לפני שהוא מבאר את כפל הלשון, הוא שואל שאלה קודמת יותר: מדוע בכלל משה מצוה להגיד לאהרן לדבר אל בני ישראל? מה פשר שרשרת זו בהעברת דברי ה' אל בני ישראל. הסבה היא, מבאר האור החיים, משום שאהרן הוא זה שעשה עבור עם ישראל את העגל, לפיכך הוא זה שצריך לטל חלק בתקונו. הוא יצוה אותם על קרבן החטאת שיכפר על חטא העגל. ובשתי לשונות נצטוו אהרן לדבר אליהם: "תדבר לאמר", האמירה כאן, אין משמעותה להעביר את הדבור הלאה, אלא אהרן נצטוו להעביר את הדבור הקשה, התוכחה לישראל – על שחטאו בעגל – בלשון רכה, 'לאמר'. למה בלשון רכה אם הם חטאו? יען כי על ידם הוא נבחר לכהנה ועלה לגדלה. להוכיח לפעמים זו לא רק מצוה, אלא אף חובה, ותוכחה היא אף פעם לא דבר מחמיא, בעקב לא כשהיא נכונה... אולם גם כאשר חבים להוכיח ואין ברירה אלא 'לדבר' בדורים קשים, עדין התוכחה צריכה להיות מתוך מקסימום

פינת ההלכות

"תפילת ערבית של ראש חודש" (סימן תי"ז)
ד. מי ששכח לומר יעלה ויבוא בליל ראש חודש, אינו רשאי לחזור ולהתפלל בתורת נדבה, וראה לעיל סימן קז סעיף ט.
[ילקוט יוסף שבת כרך ה' מהדורת תשס"ד עמוד תח].

ה. מי ששעה בתפלתו בדבר שאינו חוזר עליו, כגון שלא אמר יעלה ויבוא בערבית של ראש חודש, ולאחר שסיים תפלתו טעה וחשב שצריך לחזור וחזר והתפלל, ונזכר באמצע העמידה שלא היה צריך לחזור על פי הדיון, יכול לתן בדעתו שתהיה תפלה זו לנדבה, ומשיך להתפלל. והנה מלי בערבית, אבל אם ארע לו ששעה בתפלת שחרית ושעה בדברים שאינו צריך לחזור עליהם, כגון שלא אמר עגנו בתעניות צבור, או שלא הזכיר על הנסים בחגגה ופודים, וחשב שצריך לחזור, ובאמצע תפלתו נזכר שאינו צריך לחזור להתפלל, יפסיק באמצע העמידה, ולא מועיל שיתן בדעתו שמכאן ולהבא תהיה תפלתו לנדבה. [ילקוט שבת ה' עמוד תט].

סיפור בהמשכים

"קפידה ומחילה" חלק ב.

מצור: הנער דובער הפליא את כל רואיו בלמדנותו ובשקידתו המפלגת. הוא היה בנו של אדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן בעל התניא, ולימים מלא את מקום אביו וכנה 'אדמו"ר האמצעי'. כבר בהיותו בן חמש-עשרה היה מפשט לחלוטין מעניני העולם, וגדולי החסידים קבעו כי הוא עומד מעל דרגת ה'בינוני' המתארת בספר התניא. לאחר שלא ראה אותו שלוש שנים נחמץ ידע כי זמנו של דובער יקר. את הפגישה הקצרה נצל לדברים חשובים בלבד, ובתוך כך הביט בגמרא הפתוחה לפני חברו. לא עבר זמן רב ועסקיו של נחמן החלו להדרדר. הפסד אחר הפסד ארע לו, וגם ביתו עלה באש. בתוך זמן קצר אבד מחצית מרכושו. לבו נשבר בקרבנו, והוא האמין כי מאת ה' היתה זאת... **המשל:** נראה לי שזו תוצאה של 'קפידה'. אולי כשהיית כאן נרמזת לי להקפיד עליך בגין דבר מסוים? "לא! לא!", השיב החסיד בהתרגשות, "להפך, הרבי אף קרביני מאוד". "אם-כן", אמר הרבי, "אולי זו תוצאה מקפדנותו של בני? אולי עשית דבר שעורר 'קפידה' מצדו עליך?". אמש החסיד את זכרונו, ולא נזכר בשום דבר. בשעתו לא יחס חשיבות לדברים שאמר בנימה של הלצה, ולכן לא זכר זאת. "לא יתכן, הלא ידידת עמקה שוררת בינינו", אמר לאדמו"ר הזקן. כאשר אך יצא מחדר הרבי, נזכר בהתבטאותו הפזיזה כלפי רבי דובער, כיצד הוא לומד מהר כל-כך, ומיד בקש לחזר ולהכנס אל הרבי. הפעם ספר כל מה שארע בפעם הקודמת. אמר לו אדמו"ר הזקן: "אם-כן, עליך לבקש את סליחתו. מה שארע לך הוא בודאי בעקבות הדברים שאמרתי, שעוררו את קפדנותו". כשבא נחמן לבקש את מחילת רבי דובער, אמר לו בן הרבי: "חלילה לי מלהקפיד עליך, אולם כשהערת את הערתך תמהתי עליך. ראשית, הרי בהכרות הארצה שהייתה לנו יודע אתה היטב שאני לומד כל דבר בעיון ובעמק, ולא הייתי ממחר בלמוד שטחי. "שנית, הלא מאז שנפרדנו לפני שלוש שנים הלכת אתה לעסק במסחר, ואלו אני שקדתי על למודי, וברוך השם ראיתי הצלחה בעמלי. "נוסף על אלה, הלא יש לי זכות אבות, של אבי הגדול, ולכן זכני הקב"ה בהצלחה מיחדת בלמודי. אם-כן, מדוע הדבר נראה לך בלתי-אפשרי?! "אולם", סיים רבי דובער, "צר לי מאוד על הנזק וההפסד שארע לך בעת האחרונה, ועוד יותר מכך שאולי חלילה כל זה קרה בגללי. "מוחל אני לך בלב שלם ובמחלה גמורה, והשם יתברך ימלא את חסרונו וישיב לך את כל אשר הפסדת – בכפלים!". לימים, כאשר היה ר' נחמן מספר את הספור, היה מסכם בהתלהבות, כי ברכתו של בן הרבי הצעיר התקיימה למופת, כי אכן באותה שנה עלה והצליח והרויח יותר מכפלים מכל שוי רכושו בעבר. **סוף!**

עלון זה לעילוי נשמת!

יגאל יוכפד בן שושנה	ברוך עובדיה בן שרה
שלום בן משה	שרה בת סלמה
שלום בן אברהם	אסתר בת חנה
יחזקאל אליהו בן סמרה	ציון עובדיה בן רחל
יעקב לקס בן אסתר	נעמי לקס בת אסתר
רבקה בת כאוגו וחנוניה	רחל עובדיה בת אסתר
אברהם דמתי בן אסתר	שלמה בן אליהו ושרה
יוסף צברי בן אהרון	דוד שורמון בן חוה

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:

יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.asef@gmail.com

כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו" ועוד...